

Konu: **Kadim Diller ve Yazılar**

Yazı: **61**

Tangutlar ve Gotlar

Doç. Dr. Haluk BERKMEN

Günümüzden 5,000 yıl önce, Çin ülkesinin kuzey ve kuzey-doğu bölgelerinde **Khiang** adlı bir kavim yaşıyordu (1). Bu ismin **Khang** sözünden türediği apaçıktır. Khang'lardan zamanla Tuguhun'lar, Tankut'lar ve Khıtang'lar türemiştir. Hunların ve tüm Türki grupların bu insanlardan oluştuğu hemen hemen kesindir. Nitekim Tuguhun adını Tung-u-Hun şeklinde ayırdığımızda Tung kavminin ne kadar eskilere dayandığı ortaya çıkar. **Tung** adı zamanla Tang, Tunguz, Tatar, Tankut ve Türk dönüşümlerine uğramıştır. Tunguz'lar **Tung-Oğuz**'ları ve Kırgız'lar **Kır-Oğuz**'larıdır. **Uygur** adının kökeni de z → r dönüşümüyle **Oğuz** sözüdür.

Tang-Kut (Tankut, Tangut) adında "Kutlu Tan, Kutsal Güneş" anlamları bulunur, zira Tang "**tan yeri**" olup güneşin doğuşuyla ilgilidir. Güneşin doğduğu yeri belirten kadim Türkçe /tang/ sözü Çince /doğu/ demektir. Bu bakımdan **Khıtan** adı "Doğu-Khanlığı" demektir ve Çin'e göre doğuda bulunmaktaydı. Bugün bu bölge Çin'e aittir. Altta solda M.S. 700 lü yıllarda **Tang** sülalesinin kontrol ettiği bölgeleri ve sağında Doğu Türkistan bölgesini, altında da bugünkü Çin ülkesini görüyoruz. Tang sülalesi de pekâlâ Türkistan kökenli olabilir.

Dunghuang adı Tung → Dung dönüşümüne uğrayan **Tung-Hang** sözlerinden türeyen ve günümüzde olduğu gibi eskiden beri Uygur'ların yaşadığı Doğu Türkistan bölgesindedir. Çin'in doğusunda değildir. Bu durum Çince "Tung, Tang" sözlerinin alıntı olduğunu gösteriyor. Keza "**Huang, Wang**" sözleri Çince /kral, imparator/ demek olup, **Khang** sözünden alıntıdır. Tung, Tang ve Tan sözleri "doğan güneş" ile ilişkili olduğunu Göktürk adında da buluyoruz. Zira güneş ile **Gök Tengri** inancı yakından ilişkilidir. Japon imparatoru da "Güneşin oğlu" olarak anılır. Günümüzde kumlar altında kalmış olan **Khara-Khoto** (Kara-Kut) şehri eski bir **Tang-Kut** şehridir (Bkz. İngilizce **39** sayılı **The Tangut Culture** başlıklı yazı).

Orta Asya kadim toplumları ile Çin arasındaki savaşlar ve karşılıklı saldırılar en eski dönemlere kadar uzanır. Nedeni ise bu iki halkın farklı yaşam tarzıdır. Kadim Asya toplulukları at yetiştiren, hareketli ve göçebe bir yaşam tarzını benimserken, Çin toplumları tarıma bağlı, yerleşik bir hayat tarzını seçmişlerdi. Zamanla yerleşik yaşam tarzını seçenler Çinleşmiş göçebe yaşam tarzını seçenler, at sayesinde, değişik bölgelere dağılmışlardır. Dolayısıyla **Got** adıyla bilinen gruplar günümüzden en az 2000 yıl önce Asya'dan Avrupa'ya göç etmişlerdir.

Çin'in kuzeyinde yaşamış olan Tankut'ların ve Got'ların aynı Türki kökenden geldiklerini bu güne kadar hiç söyleyen olmamıştır. Got adının aslı **Gutang** olup, kadim Norveççe Gutar, Almanca Goten ve Latince Gothi şekillerini almıştır (2). Gutang adının kadim **Kut-Tang** "*kutsal güneş*" kültü ile ilişkisi vardır. Güneşi kutsal gören Asya kültürünün dilinde K ile başlayan birçok sözcük Cermen dillerinde G sesine yumuşayarak dönüşmüştür.

Örnekler: Türkçe: **Kaz**, Almanca: **Ganse**, Türkçe: **Kır** (Gri), Almanca: **Grau**, Türkçe: **Kız**, Çuvaşça: Hır ve İngilizce: **Girl**. Türkçe: **Kut** (Kutsal, Kutlu), Almanca: **Gut** ve İngilizce: **Good** (iyi) olmuştur. Almanca: **Got** ve İngilizce: **God** sözcüklerinin kökeni de **Kut** olup Anglo-Sakson dillerde "Tanrı" için kullanılmaya başlanmıştır.

Nitekim Asya kökenli **Tengri** sözünün kökü de **Tang** sözüdür. Bu gibi ilişkiler **Kut-Tang** → **Gutang** → **Goth** dönüşümlerini onaylıyor. Herwig Wolfram, **History of the Goths** adlı kitabında Goth adının aslında "yüce" anlamından geldiğini söylüyor (3).

Got'ların önce Avrupa'nın kuzeyine doğru yayıldıkları ve Cermen kavimlerini oluşturdukları biliniyor. İsveç'in güney bölgesine **Gotland** dendiğini belirtmek isterim. Zamanla güneye doğru yayılan bu gruplar Doğu-Gotları olan **Austrogot** ve Batı-Gotları olan **Vizigot** gruplarını oluşturuyorlar. "Austria" (Avusturya) adının *doğu bölgesi* demek olduğu biliniyor. Fransa'da ise aynı kavimler "Gaul" adıyla biliniyorlar (Bkz. İngilizce **32** sayılı **Celts, Gaul and Galatians** başlıklı yazı).

Kaynaklar:

- (1) **Lost Empire of the Silk Road**, Thyssen-Bornemisza Foundation publication, M. Piotrovsky, sayfa 49, 1993, Milano, İtalya.
- (2) <http://en.wikipedia.org/wiki/Goths>
- (3) **History of the Goths**, Herwig Wolfram, University of California Press, sayfa 20, 1990, ABD.